

Rat rečima oko nestalih bosanskih Srba

Author: [Maja Bjelajac](#)

Srbi tvrde da je državna agencija za nestala lica usredsređena prevashodno na pronalaženje Bošnjaka.

Piše: Maja Bjelajac iz Banja Luke (TU br. 679, 16. februar 2011.)

Udruženja žrtava rata u Republici Srpskoj (RS) optužila su bosanski državni Institut za nestale osobe (INO) da ne radi dovoljno na pronalaženju nestalih Srba.

INO je odbacio te optužbe, tvrdeći da razlog za to što je identifikovano više Bošnjaka leži naprosto u tome što su oni činili većinu žrtava rata vođenog u periodu od 1992. do 1995.

Do sada je u Bosni identifikovano oko 21,000 ostataka nestalih lica – a oko 9,000 osoba se još uvek smatra nestalima, pri čemu se veruje da među njima ima preko 1,700 Srba.

Organizacija porodica zarobljenih i poginulih boraca i nestalih civila (OPZPBNC) tvrdi da INO ignoriše Srbe i da je usredsređen na bošnjačke žrtve.

„Tokom 2010. su identifikovane svega 32 žrtve iz RS-a“, izjavio je predsednik OPZPBNC-a, Nedeljko Mitrović. „Taj broj je isuviše mali, pošto se još 1,742 osobe srpske nacionalnosti smatraju nestalima. To je neprihvatljivo.“

Prema poslednjim podacima, u ratu u Bosni i Hercegovini poginula su 104,732 lica – 68,101 Bošnjak, 22,779 Srba, 8,858 Hrvata, te 4,995 pripadnika ostalih nacionalnosti.

Prošle godine su ekshumirana 964 posmrtna ostatka, pri čemu su identifikovane 702 osobe, među kojima su 32 bile Srbi. Počev od 2008. godine – kada je osnovan INO kao državna institucija, koja je zamenila komisije za nestala lica na entitetskom nivou – identifikovane su svega 97 nestale osobe srpske nacionalnosti.

Predstavnici OPZPBNC-a tvrde da tako mali broj predstavlja dokaz da INO zanemaruje srpske žrtve i zahtevaju da ova institucija ponovo bude zamenjena komisijama na entitetskom nivou, jer bi one navodno bile efikasnije.

Vlasti RS-a su pokazale da nemaju previše poverenja u sposobnost INO-a da obavi posao koji mu je poveren. Šest meseci nakon osnivanja INO-a, banjalučka vlada je formirala vlastito telo – Operativni tim RS-a za pronalaženje nestalih lica – čiji je zadatak takođe prikupljanje podataka o grobnicama.

RS razmatra i mogućnost usvajanja vlastitih zakona o nestalim licima, premda na državnom nivou već postoji zakon koji reguliše pitanja poput traganja za žrtvama i prava porodica nestalih lica.

INO pak pobija tvrdnje da nije zainteresovan za srpske žrtve, navodeći da se u svom radu rukovodi humanitarnim načelima, a ne nacionalnošću žrtava.

„Diskriminacija apsolutno ne postoji“, kaže predsedavajući kolegijuma direktora INO-a, Amor Mašović. „Mi ne tražimo nestale Srbe, Bošnjake ili Hrvate – mi tražimo nestale sinove, kćeri i očeve.“

Šefica banjalučke kancelarije INO-a, Miljana Bojić, kaže: „Ja tražim ostatke svoje braće, koji su Srbi, kao i svojih studenata i svih svojih zemljaka koji su nestali. Ali, kao humanitarac i profesionalac, ja tragam za svim nestalim licima, bez obzira na njihovu nacionalnost, pošto ne možemo ni znati ko je u grobu pre no što ekshumiramo ostatke i pošaljemo ih na analizu.“

Politička analitičarka nemačke Fondacije Fridrih Ebert (Freidrich Ebert) iz Banja Luke, Tanja Topić, tvrdi kako vlada RS-a koristi zabrinutost porodica nestalih lica za ostvarivanje vlastitih političkih ciljeva.

„Ta udruženja [za nestala lica], koja se u RS-u shvataju kao nevladine organizacije, zapravo u velikoj meri zavise od vladinih sredstava i, na neki način, služe kao glasnogovornici vladajućih struktura“, kaže Topićeva.

„Problem koji imamo sa nestalim licima proističe iz nepostojanja zajedničke interpretacije onoga što se desilo tokom nedavnog rata. Udruženja žrtava iz Republike Srpske priznaju samo vlastite žrtve i osuđuju samo zločine koje je počinila druga strana. Iako je činjenica da su većinu žrtava činili Bošnjaci, udruženja iz RS-a odbijaju to da prihvate, jer taj stav nije u skladu sa onim što tvrde zvaničnici RS-a.“

Po rečima Topićeve, kritika rada INO-a i zalaganja za prenošenje ovlašćenja na entitetske komisije predstavljaju sastavni deo RS-ove politike slabljenja svih institucija na državnom nivou.

„Naglašavanje snage institucija Republike Srpske i ukazivanje na navodnu slabost i loše funkcionisanje bosanskih državnih institucija nisu nikakva improvizacija, nego precizno isplanirana strategija banjalučkih vlasti“, kazala je Topićeva.

Navode Topićeve odbacio je Staša Kosarac, šef Operativnog tima RS-a za pronalaženje nestalih lica i član vladajuće stranke u RS-u, Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD).

„Te nevladine organizacije [koje se bave nestalim licima] zaslužuju da budu finansirane iz budžeta RS-a, i RS ima pravo da finansijski podržava te organizacije, na transparentan način“, kazao je on.

„Vlada RS-a podržava one nevladine organizacije koje rade u javnom interesu, ali ni na koji način ne utiče na njihov rad. Te organizacije i udruženja žrtava, nezavisno od svojih izvora finansiranja, imaju pravo da zastupaju sopstvene stavove o svim važnim pitanjima.

„Optužbe da se nevladine organizacije koje finansira vlada RS-a ponašaju kao glasnogovornici vlade potpuno su neutemeljene i dolaze od nekih bošnjačkih krugova iz Sarajeva, kao i od nevladinih organizacija iz RS-a koje nemaju status organizacija čiji je rad u javnom interesu.“

Maja Bjelajac je obučena novinarka IWPR-a iz Banja Luke.

Location: Balkans

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/rat-re%C4%8Dima-oko-nestalih-bosanskih-srba>